

Laidiens: 18.09.2009., Nr. 149

Ministru kabineta noteikumi Nr.1060

Rīgā 2009.gada 15.septembrī (prot. Nr.57 31.§)

Noteikumi par bīstamo un piesārņojošo kravu apriti un kontroli ostās

Izdoti saskaņā ar Jūrlietu pārvaldes un jūras drošības likuma 38.panta ceturto daļu

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka prasības, kas jāievēro attiecībā uz bīstamo un piesārņojošo kravu apriti ostās, kā arī minēto prasību ievērošanas kontroli.

2. Noteikumos lietoti šādi termini:

2.1. bīstamās kravas ir:

2.1.1. kravas, kas klasificētas Starptautiskā jūras bīstamo kravu kodeksa (turpmāk – IMDG kodekss) 1.–9.bīstamības klasē (1.pielikums);

2.1.2. lejamkravas, kas noteiktas Starptautiskā kodeksa par kuģu konstrukciju un aprīkojumu, kuri pārvadā bīstamās ķīmiskās vielas kā lejamkravas (turpmāk – IBC kodekss), 17.nodaļā;

2.1.3. cietas vielas, kas ietvertas Starptautiskā jūras beramkravu kodeksa (turpmāk – IMSBC kodekss) sarakstā kā kravas, kurām piemīt ķīmiskā bīstamība, kas varētu izraisīt bīstamu situāciju uz kuģa (materiāli, kas var radīt bīstamību tikai tad, ja tos transportē beramā veidā (MHBs), tai skaitā atkritumi (B grupa));

2.1.4. sašķidrinātu gāzu lejamkravas, kas noteiktas Starptautiskā kodeksa par kuģu konstrukciju un aprīkojumu, kuri pārvadā sašķidrinātās gāzes kā lejamkravas (turpmāk – IGC kodekss), 19.nodaļā;

2.1.5. kravas, kas noteiktas IBC kodeksa 1.1.3.paragrāfā vai IGC kodeksa 1.1.6.paragrāfā;

2.2. piesārņojošās kravas ir:

2.2.1. naftas produkti, kas definēti 1973.gada Starptautiskās konvencijas par piesārņošanas novēršanu no kuģiem un tās 1978.gada protokola (turpmāk – MARPOL konvencija) I pielikumā;

2.2.2. kaitīgās šķidrās vielas, kas definētas MARPOL konvencijas II pielikumā;

2.2.3. kaitīgās vielas, kas definētas MARPOL konvencijas III pielikumā;

2.3. kaitīga šķidra viela – jebkura viela, kura identificēta kā X, Y vai Z kategorijas piesārņojoša viela (saskaņā ar MARPOL konvencijas II pielikumu) un ir ietverta IBC kodeksa 17.nodaļas C ailē vai 18.nodaļā;

2.4. bīstama ķīmiska viela – jebkura ķīmiska viela šķidrā veidā, kura identificēta kā bīstamību radoša un ir ietverta IBC kodeksa 17.nodaļas D ailē ar norādi S vai S/P;

2.5. materiāli, kas ir bīstami tikai beramā veidā (MHBs), – materiāli, kas var radīt ķīmisko bīstamību tikai tad, ja tos transportē beramā veidā, un ir citādi nekā IMDG kodeksā klasificētās bīstamās kravas;

2.6. kravas transporta vienība – sauszemes kravas transportlīdzeklis, dzelzceļa kravas vagoni, kravas konteiners, autocisterna, dzelzceļa cisterna, portatīva cisterna vai cisternkonteiners;

2.7. bīstamo un piesārņojošo kravu aprīte – bīstamo un piesārņojošo kravu iekraušanas vai izkraušanas operācijas kuģos, kravas transporta vienībās vai citos transportlīdzekļos, to pārvietošana noliktavā, termināļa teritorijā vai uz kuģa, ieskaitot šādu kravu ieviešanu vai izvešanu, īslaicīgu uzglabāšanu ostas teritorijā, lai veiktu to turpmāku pārkraušanu no viena transportlīdzekļa citā;

2.8. kravu izvietošana – ķīpu, saiņu, kravas konteineru, cisternkonteineru, pārvietojamo tanku, transportlīdzekļu, citu kravas transporta vienību un beramkravu izvietošana uz kuģa vai noliktavās, nojumēs, angāros vai citās vietās ostā;

2.9. kravas nosūtītājs – fiziska vai juridiska persona, kura ar kravas pārvadātāju ir noslēgusi līgumu par bīstamo un piesārņojošo kravu transportēšanu vai kuras vārdā ir noslēgts šis līgums;

2.10. vispārējā pārraudzība – pasākumi, kuru mērķis ir novērtēt šo noteikumu izpildi ostu termināļos un ostu inspektoru reālās darbības atbilstību šiem noteikumiem, tai skaitā veicot bīstamo un piesārņojošo kravu aprītes kontroles pasākumus ostās, kā arī pārskatu par veiktajām pārbaudēm sistematizēšana un analīze un, ja nepieciešams, korektīvo un preventīvo darbību piemērošana;

2.11. kravu aprīte ostās – kravu iekraušanas vai izkraušanas operācijas uz kuģiem, no kuģiem, dzelzceļa vagonos, treileros, kravas konteineros vai citos transportlīdzekļos, kravu pārvietošana noliktavā, termināļa teritorijā vai uz kuģa, ieskaitot kravu ieviešanu, izvešanu vai uzglabāšanu ostas teritorijā to turpmākai pārkraušanai no viena transportlīdzekļa citā.

3. Noteikumi neattiecas uz karakuģiem un kuģiem, uz kuriem bīstamā un piesārņojošā krava ir daļa no to aprīkojuma un apgādes.

II. Atbildība un pienākumi

4. Ostas pārvalde veic šo noteikumu ievērošanas kontroli attiecīgās ostas teritorijā. Ostas pārvalde norīko inspektoru (turpmāk – ostas inspektors), kurš pārzina nacionālās un starptautiskās prasības attiecībā uz bīstamo un piesārņojošo kravu aprīti ostās un kura kvalifikāciju apstiprina kompetenci apliecinot sertifikāts par to, ka ir apgūtas prasības, kas noteiktas MARPOL konvencijā, 1974.gada Starptautiskajā konvencijā par cilvēka dzīvības aizsardzību uz jūras ar tās 1978. un 1988.gada protokoliem (turpmāk – SOLAS konvencija) un tām saistošajos kodeksos (IBC, IMDG, IMSBC, IGC), kā arī Starptautiskā naftas sabiedrību jūras foruma (OCIMF) Starptautiskās naftas tankkuģu un termināļu drošības rokasgrāmatā (turpmāk – ISGOTT), Gāzvedēju tankkuģu un termināļu operatoru sabiedrības (turpmāk – SIGTTO) Vadlīnijās sašķidrināto gāzu aprītei uz kuģiem un termināļos (turpmāk – SIGTTO vadlīnijas), Starptautiskās jūras organizācijas (turpmāk – IMO) Rekomendācijās drošai bīstamo kravu transportēšanai un ar to saistītajām aktivitātēm ostās (turpmāk – IMO rekomendācijas). Ostas pārvalde nodrošina ostas inspektora apmācību, kā arī kompetences sertifikāta atjaunināšanu ne retāk kā reizi divos gados.

5. Ostas inspektors:

5.1. ne retāk kā reizi četros mēnešos saskaņā ar šo noteikumu VI nodaļā minētajām prasībām pārbauda bīstamo un piesārņojošo kravu aprīti ostas komersanta teritorijā;

5.2. ja radušās aizdomas par normatīvo aktu pārkāpumiem bīstamo kravu aprites jomā, veic ārpuskārtas pārbaudes uz kuģiem saskaņā ar šo noteikumu VIII nodaļā minētajām prasībām;

5.3. reizi četros mēnešos iesniedz valsts akciju sabiedrībā "Latvijas Jūras administrācija" (turpmāk – Latvijas Jūras administrācija) pārskatu par veiktajām pārbaudēm, atklātajiem trūkumiem, to novēršanu vai ierosinājumiem trūkumu novēršanai.

6. Latvijas Jūras administrācija veic vispārēju pārraudzību attiecībā uz šo noteikumu ievērošanu ostās, kā arī pārbaudes uz kuģiem saskaņā ar šo noteikumu VIII nodaļā minētajām prasībām.

7. Ostas komersants, kurš iesaistīts bīstamo un piesārņojošo kravu aprītē, ir atbildīgs par tās drošību un šo noteikumu ievērošanu, kā arī par kravu aprītē iesaistīto darbinieku drošību un veselības aizsardzību. Ostas komersants norīko personu, kura ir atbildīga par kravas operācijām ar bīstamām un piesārņojošām kravām.

8. Latvijas Jūras administrācijai kopā ar ostu pārvaldēm, veicot šajā nodaļā minētos pienākumus, ir tiesības:

8.1. pieaicināt neatkarīgu institūciju vai ekspertu;

8.2. pieprasīt šajos noteikumos minēto dokumentāciju no ostas komersanta un no kravas pārvaldītāja vai tā vietējā pārstāvja;

8.3. pieprasīt trūkumu novēršanu (arī pārtraukt kravas operācijas līdz trūkumu novēršanai), ja netiek ievērotas šajos noteikumos minētās prasības, tai skaitā ja kuģis, kravas transporta vienība vai iepakojums neatbilst bīstamo un piesārņojošo kravu transportēšanas prasībām vai netiek iesniegti pieprasītie dokumenti, vai konstatēti citi pārkāpumi.

III. Vispārīgās drošības prasības

9. Ostas komersanta darbinieki, kuri iesaistīti bīstamo un piesārņojošo kravu aprītē, ir apmācīti atbilstoši bīstamo un piesārņojošo kravu aprites specifikai konkrētajā terminālī, kā arī savai darba specifikai un ir ieguvuši kompetenci apliecināšu sertifikātu par to, ka ir apgūtas prasības, kas noteiktas MARPOL un SOLAS konvencijās un tām saistošajos kodeksos (IBC, IMDG, IMSBC, IGC), ISGOTT, SIGTTO vadlīnijās, kā arī IMO rekomendācijās. Ostas komersants saviem darbiniekiem, kuri iesaistīti bīstamo un piesārņojošo kravu aprītē, nodrošina apmācību, kā arī kompetences sertifikāta atjaunināšanu ne retāk kā reizi divos gados.

10. Personas, kuras iesaistītas bīstamo un piesārņojošo kravu aprītē ostās, veic piesardzības pasākumus, lai nepieļautu negadījumus. Ja negadījums noticis, jārikojas tā, lai negadījuma izraisītie zaudējumi būtu iespējami mazāki. Ja bīstamo un piesārņojošo vielu noplūde notikusi kravas operāciju veikšanas laikā, tās nekavējoties pārtrauc un kuģa kapteinis vai krasta darbinieks nekavējoties informē par to pietātnes vai termināļa operatoru un ostas kapteiņa dienestu.

11. Kuģa īpašnieks nodrošina, lai uz kuģa, kas iesaistīts kravas operācijās ar bīstamām un piesārņojošām kravām, būtu:

11.1. aprīkojums atbilstoši IMO, Starptautiskās Veselības organizācijas (IHO) un Starptautiskās Darba organizācijas (ILO) norādījumu "Pirmās medicīniskās palīdzības norādes, ko pielieto ar bīstamām kravām saistītos negadījumos" (*Medical First Aid Guide for Use in Accidents Involving Dangerous Goods*) (turpmāk – MFAG) 14.pielikumā "Medikamentu un aprīkojuma saraksts" minētajām prasībām;

11.2. specifisks papildaprīkojums, ja tiek transportētas īpašas kravas, kurām IMDG kodeksa norādījumos "Avārijas situāciju reaģēšanas procedūru norādes kuģiem, kuri transportē bīstamās kravas" (*Emergency Response Procedures for Ships Carrying Dangerous Goods*) (turpmāk – EmS) tāds ir paredzēts.

12. Šajos noteikumos minētās prasības neierobežo papildu prasību piemērošanu saskaņā ar attiecīgās ostas noteikumiem.

IV. Bīstamo un piesārņojošo kravu transporta dokumenti un kuģa kravas dokumenti

13. Pirms bīstamo un piesārņojošo (iepakoto) kravu ieviešanas ostās kravas nosūtītājs iesniedz kravas pārvadātājam un ostas komersantam bīstamo un piesārņojošo kravu transporta dokumentus, kuros iekļauta informācija par bīstamās un piesārņojošās kravas nosūtītāja firmu un adresi, norāde par kravas saņēmēju, kā arī cita informācija atbilstoši IMDG kodeksa 5.4.1.apakšnodaļā “Bīstamo kravu transporta dokumenti” un 5.4.2.apakšnodaļā “Konteineru/transporta līdzekļu iepakojuma sertifikāts” minētajām prasībām.

14. Uz kuģa, kas transportē bīstamās un piesārņojošās kravas iepakojumā, jābūt šādiem kuģa kravas dokumentiem, kas atbilst MARPOL konvencijas III pielikumā, SOLAS konvencijas VII nodaļā un tai saistošā IMDG kodeksa 5.4.nodaļā “Dokumenti” minētajām prasībām:

14.1. bīstamo kravu manifests (turpmāk – manifests), kas atbilst 1965.gada Starptautiskajā konvencijā par jūras satiksmes atvieglošanu noteiktajam paraugam (2.pielikums) vai ir līdzvērtīgs tam, vai detalizēts kravas plāns, vai speciāls saraksts atbilstoši SOLAS konvencijas VII nodaļas A daļas 4.noteikumā “Dokumenti” un VII nodaļas A-I daļas 7-2 noteikumā “Dokumenti”, MARPOL konvencijas III pielikuma 4.noteikumā “Dokumenti” un IMDG kodeksa 5.4.nodaļā “Dokumenti” minētajām prasībām;

14.2. bīstamo kravu deklarācija;

14.3. informācija par rīcību situācijā, ja noticis negadījums;

14.4. papildinformācija un speciāli sertifikāti (ja tādi nepieciešami) atbilstoši IMDG kodeksā minētajām prasībām, tai skaitā:

14.4.1. izņēmumu sertifikāts (*Certificate Exempting a Substance, Material from the Provisions of IMDG Code*) par vielām un materiāliem, uz kuriem neattiecas IMDG kodeksā minētās prasības (piemēram, kokogles, zivju milti);

14.4.2. sertifikāts par piemērotību laikapstākļu ietekmei (*Weathering Certificate*);

14.4.3. saskaņojums par jaunām pašreaģējošām vielām un organiskajiem peroksīdiem, kuru izsniegusi minēto vielu izcelsmes valsts kompetentā institūcija attiecībā uz to klasifikācijas un transportēšanas nosacījumiem.

15. Šo noteikumu 14.1. un 14.2.apakšpunktā minētie dokumenti ietver šādu informāciju par bīstamo un piesārņojošo kravu:

15.1. precīzs kravas nosaukums;

15.2. bīstamības klase saskaņā ar IMDG kodeksu (1.pielikums);

15.3. Apvienoto Nāciju Organizācijas (turpmāk – ANO) piešķirtais numurs;

15.4. piesārņojuma kategorija (ja tāda ir piemērojama) saskaņā ar MARPOL konvenciju;

15.5. kravas izvietojums, tās kopējais daudzums, iepakojuma grupa;

15.6. EmS numurs un MFAG tabulas numurs;

15.7. informācija par kuģa kravas dokumentu sagatavotāju (kompānijas nosaukums un personas uzvārds un paraksts);

15.8. kravas transporta vienības iepakojšanas sertifikāts atbilstoši IMDG kodeksa 5.4.2.apakšnodaļā “Konteineru/transporta līdzekļu iepakojuma sertifikāts” minētajām prasībām;

15.9. kravas sertifikāts vai deklarācija atbilstoši IMDG kodeksa 5.4.1.6.apakšnodaļā "Sertificēšana" minētajām prasībām.

16. Šo noteikumu 14.3.apakšpunktā minētā informācija ir atspoguļota vienā no šādiem veidiem:

16.1. ķīmiskās vielas drošības datu lapā (*Material Safety Data Sheet*) (turpmāk – MSDS), kas kā pavaddokumentu papildinājums tiek izsniegta kravas pārvadātājam;

16.2. EmS norādījumos un MFAG tabulās saskaņā ar IMDG kodeksā minētajām prasībām.

17. Kravas nosūtītājs pirms bīstamo un piesārņojošo kravu (beramkravu un lejamkravu) operācijām nodrošina, lai kuģa kapteinim vai viņa pārstāvim tiktu iesniegti kravas dokumenti, kas ietver šādu informāciju par kravu:

17.1. ja transportē beramkravu, – informācija atbilstoši SOLAS konvencijas VI nodaļas A daļas 2.noteikumā "Informācija par kravu" un konvencijai saistošā IMSBC kodeksa 4.nodaļā minētajām prasībām (tai skaitā norāde par īpatnējo iekraušanas tilpumu un mitruma saturu (ja tas ir piemērojams));

17.2. ja transportē kaitīgu šķidro lejamkravu, bīstamu ķīmisko lejamkravu, sašķidrinātu gāzi vai naftu, – blīvums un vielas kraušanas temperatūra, kā arī cita informācija saskaņā ar IBC kodeksa 16.2.apakšnodaļā "Informācija par kravu" vai IGC kodeksa 18.1.apakšnodaļā "Informācija par kravu" minētajām prasībām un informācija saskaņā ar ISGOTT un SIGTTO vadlīnijās minētajām prasībām. Atsevišķi tiek pievienota MSDS.

V. Bīstamo un piesārņojošo kravu aprites vispārīgās prasības

18. Ostas pārvalde norāda bīstamo un piesārņojošo kravu uzglabāšanas vietas ostas teritorijā.

19. Sprāgstvielu ievēšana ostā vai to tranzīts ir pieļaujams tikai tad, ja attiecīgās ostas pārvalde ir atļāvusi veikt šādu darbību noteiktā vietā ostā. 1.bīstamības klases (izņemot 1.4S bīstamības klasi) kravas ir atļauts ievest ostas teritorijā vai izvest no tās tikai tiešai iekraušanai kuģī vai izkraušanai no kuģa (imports vai eksports). Šādas kravas var palikt ostas teritorijā ne ilgāk par 48 stundām un tikai īpaši aprīkotās vietās.

20. Ja sprāgstvielas ostā iaved ar kuģi, ievēro pieļaujamo kuģa atrašanās attālumu no tuvākās apdzīvotās vietas (3.pielikums).

21. Radioaktīvo vielu (7.bīstamības klase) ievēšana ostā vai to tranzīts ir pieļaujams tikai saskaņā ar likumu "Par radiācijas drošību un kodoldrošību".

22. Bīstamām kravām ar kontrolējamu temperatūru (IMDG kodeksa 7.7.nodaļa "Temperatūras kontroles nosacījumi") veic tiešās iekraušanas vai izkraušanas operācijas. Ja šādas kravas paliek ostas teritorijā, tās novieto īpaši norādītās vietās, kur kravas transporta vienības, kurās ir minētās kravas, iespējams pievienot krasta elektroapgādei, ja nepieciešams.

23. Patogēnus saturošas bīstamās vielas (6.2 bīstamības klase) atļauts ievest ostas teritorijā vai izvest no tās tikai tiešai iekraušanai kuģī vai izkraušanai no kuģa (imports vai eksports). Šādas kravas var palikt ostas teritorijā ne ilgāk par 48 stundām.

24. Nestabilās vielas atļauts pieņemt ostā tikai tad, ja ir precizēti un izpildīti visi nosacījumi to drošai transportēšanai un apstrādāšanai saskaņā ar IMDG kodeksā minētajām prasībām.

25. Ostas komersants attiecībā uz tā atbildībā esošo teritoriju nodrošina:

25.1. noliktavās, nojumēs un citur ostas teritorijā esošu bīstamu un piesārņojošu kravu saraksta pieejamību (ieskaitot informāciju par to precīzu nosaukumu, ANO piešķirto numuru, klasifikāciju, daudzumu, precīzu norādi par minēto kravu atrašanās vietu), kā arī minētās informācijas pieejamību avārijas un glābšanas dienestiem situācijā, ja noticis negadījums;

25.2. informācijas pieejamību (jebkurā laikā) par darbību un pasākumiem avārijas situācijās, kā arī šādas informācijas izvietošanu vietās, kur tiek apstrādātas bīstamās un piesārņojošās kravas;